

יש למר בן גוריון ולמר מיקוניס ממק"י דעות שונות על המונח השמצת ישראל. הוא הדגיש בפניו שהוא רק חצי יהודי, אבל רוסי שלם, שהתחנך עם גנדה שהיא גם כן רק בת לאם יהודיה ואב רוסי, שהוא לומד מורחנות באוניברסיטה של מוסקבה. הוא לבוש כמו לורד צעיר הלומד באוקספורד, ומדבר עברית רהוטה בניב רוסי, כמו חנה רובינא.

הוא היה המדריך שלנו בסיוור במוסקבה. חשבנו שנישאר יום וחצי. לבסוף נש" ארנו פחות מיום. בכלל, מוסקבה לא האירה לנו פנים. היה גשום, הקרמל והגור יות הכליבו הגדולות היו סגורות, וכאשר הגענו לאוניברסיטה של מוסקבה, פאר האדריכלות של תקופת סטאלין, הדומה ל- תפארה עלובה מתיאטרון אידישי המציג בברודוהאי, אמרו לנו שנחזור למחרת בבוקר לשעת-הסיוור. כל התחינות שלנו, שיראו לנו אותה כעת, נפלו על לב אבן של משגיחה, שרידה עלובה שנשארה מתקופת- סטאלין.

בכינו האדומה ראינו חילופי-משמרות. מי שלא ראה חילופין אלה, לא ראה חילו- פי משמרות מעולם. אפילו אנשי משמר המלוכה בלונדון יופיעו כאן כסירונים בל- בד. זה בכל זאת שונה לחלוטין כשרוח מהפכנית מפעמת בלב המשמר. החילופין בוצעו בצערת-אזורים מיוחדת במינה, כיוק של חצי שנה, והחיליים השומרים דמו לפסלי עץ המונעים עלידי נמוע.

★ ★ ★

שפות זרות ושרות בטחון

חד הביטויים החביבים ביותר של ע"ל-המהפכה הוא: שהמהפכה יוצרת אדם מטיפוס חדש. המלחים שלנו ברכבת הרוסית בודאי נימנים על סוג זה.

בדרכנו דרך ברית-המועצות היינו אורחי הקומסומול המקומי. הקומסומול שלח לנו ששה מלחים, שידרכו אותנו, יתרגמו עבורנו את מה שיש לתרגם, כי לא ידענו רוסית, ובכלל ידאגו לכל מחסורנו במשך המסע. לנו היתה עוד איזה הרגשה נוספת, שהם גם משגיחים עלינו מטעם שרותי-הבטחון הסובייטיים, או שחשבנו ככה רק בהשפעת השי"ב בסך-הכל היו צעירים אלה חביבים ביותר ואינטליגנטיים מאד. הם התעניינו בכל הגעשה בישראל. דעתנו על בעיית-היהודים בברית-המועצות וכו'. הם היו רחבי-אופק, וכמה מהם אף הצדיקו את גישתנו כלפי הבעיית היהודית כי ברית-המועצות, כלומר דעתנו שעל היתר דים להחליט בעצמם אם יהיו ויהיו כיהודים או לא.

בדרכנו דרך ברית-המועצות פגשנו עשרות בלשים בכל תחנות הרכבת. הם היו לבושים חליפות זולות, עישנו סיגריות, ואפשר היה להכירם מרחוק. הם דמו כשתי סיפות מים לשי"בניקים שלנו, וכעסו נורא בדרך כלל כשראו אותנו מחלקים חומר ישראלי.

פעם היתה התנגשות בין המלחים היידידותיים לבין הבלשים, כאשר רצינו לצלם שוק של איכרים שליד תחנת-הרכבת. איזה בלש מטושטש התקעש ולא נתן לצלם את האיכרים. המלחים התערבו וחזרו אלינו במפחיתפוש. "איננו יכילים להתערב בהור" את שלהם", אמרו לנו בטון של התנצ- לות ומבוכה.

שלושה מחברי המשלחת של מק"י (הם לא היו קומוניסטים, כי אם הצטרפו רק לצורך המסע למשלחת) ירדו בלנינגרד והסתובבו בעיר, בשעה שנערכה קבלת- פנים וארוחה דשנה למשלחת כולה. הם סיפרו כי הסתובבו כשעה-שעתיים בחוצות לנינגרד, כששני בלשים עוקבים אחריהם במשך כל טיולם. כאשר חזרו, ניגש אליהם האחראי הרוסי למסע המשלחת, ושאל אותם למה הסתלקו. החיכוך היה חריף ביותר, ונסתיים באיום שאם זה יקרה עוד פעם, יוותרו לגבול הרוסי. זהו זה סדר צריך להיות.

אגב, אותם מלחים דיברו גרמנית ואנכי לית, והיו תלמידי המכון לשפות זרות במוסקבה.

★ ★ ★

בנות על הפרט הנע

כ אשר הגענו להלסינקי היה קריר מאד. מכל הבחינות. התושבים המקוריים שונאים את הרוסים, חלקם הגדול בגלל מלחמת רוסיה-פינלנד. פסטיבאל הי

המשלחת הישראלית (הקומוניסטית) בהלסינקי

אלוף הבנות היה ערבי

הגעשה. ואשר למשלחות מארצות הגוש הקומוניסטי, הרי שבחודאי היו שם אנשי-בטחון בשפע, כי גם שם יש בעיות "בטי-חוניות". על המשלחת המצרית, למשל, סיפרו, כי לפחות מחציתה נמנית על שרות הבטחון של נאצר.

על המשלחת שלנו לא נדבר, מטעמי בטחון.

★ ★ ★

שיתוף עבריי-ערכי

משלחת ישראל אכלה יחד עם מש"לחת תוניס במסעדה אחת. ישבנו ליד אותם השולחנות, ויחסי הידידות נרקמו מאליהם. בעיקבותה משלחת התוניסית הלכו משלחות אחרות. אותו יחס עויין, שהיה קיים בין באי הפסטיבאל הערביים לבין משתפי הפסטיבאל הישראליים בפסטיבאלים הקודמים, נעלם. שיחות על כוסיקה, פגישות בלתי-רשמיות עם ראשי משלחות ערביות, נערכו ללא-ספור. פגישות רש-מיות של משלחת ישראל עם משלחות ער-ביות לא נערכו. הערבים חששו בפני הי- הוראות.

רק בדרך חזרה נפלו כל המחיצות. ברכבת הרוסית, שהובילה אותנו מהלסינקי, נסענו יחד עם עשרות משלחות אחרות. בין המשלחות היו גם משלחות ערביות. שניים מאתנו ישבו תחילה בקרון של הי- משלחת האלגירית, ואחר-כך נקשרו קש-רים כה הדוקים בינינו לבין הערבים, במיוחד האלגיריים, עד שהיו רוקדים עמנו בתחנות הורדה. או משתתפים בריקודי הי- בדקה של הערבים הישראליים. האלגיריים היו היידידותיים שבין אנשי המשלחות הערביות, הם ערכו תחילה קורב נימוסין בקרון המשלחת הישראלית, ואחר-כך סתם

יהודים מקבלים את פני המשלחת בתחנת-רכבת רוסית בדרך חסדרין היה יהודי

ביקרו מתוך ידידות ורצון לשיחה עמנו. אפילו כמה פליטים מארץ-ישראל ביקרו את הקרון שלנו והתיידדו עמנו, אם כי הבדלי הגישה לבעיית הארצישראלית נשארו. בדרך כלל היתה לנו הרגשה כי אם כולם היו חושבים, כפי שחשבו אותם הערבים שפגשנו עמם (ולו גם המנהיגים שלנו לא היו קופאים על שמריהם) או ניתן היה להשיג שלום. כמעט כל הערבים הדגישו, לכם היינו מאמינים, אולם לבן-גוריון שלכם איננו מאמינים. עוד לא שכחנו את סואץ."

אחת-העמים הגיעה רחוק מאד. למשל, בגבול פינלנד-רוסיה נעצרו בעצירת גבול. במשך למעלה מחצי יום לא בא אוכל אל קרבנו, והיינו רעבים ככלבים. מצד המשלחות האחרות היה דומה. הכל עטו על חנות מכולת פניית אחת, שהיתה היחידה בכל המרחב.

הפינים לא השתלטו על מאות הקונים הרעבים וכעבור דקות אחדות החל ספור עצמי מסודר. המתחילים במלאכה היו מספר אלגיריים, שגידו חשדו בבעלי-החנות ש הם מתומכי האי-איה-אס וראויים לעונש של החרמת רכוש. כמה מהישראלים שלנו, הנמנים על אהודי הפליין, תמכו מיד במיבצע, וכך יצא שקופסות פירות מיו- בשם, ביסקוויטים ושימורים נדדו במהירות ראוייה-לשבח מאיצטבעות התנות אל קרו- נות רכבת הפסטיבאל, כשכמה אלגיריים וישראלים מסייעים זה לזה באחת-עמים נהדרת.

מובן שגם עמי אפריקה לא רצו לפגור. רק כמה עקשנים מטומטמים לקחו את הי- מכולתניק הפיני רצינות, ושילמו מחיר יקר עבור כמה דברי מאכל עלובים, שי בקושי השביעו שן אחת.

אגב, אהדה כללית עורר אפריקאי אחד, שמדד בתנות זו מעיל גשם ולבשם אותו בנאוה רבה, כשהוא צועד לעבר הרכבת. היה יום חם, ושמש פינית האירה מעל. הוא התפלא מאד כאשר פיני אחד ביקש שייריד את המעיל או ישלם בעדו. ומה עם סיוע טכני לאפריקה?

מכס על הקומוניזם

כ חזרנו בדרך ארוכה לאיסטנבול. שם נאבקנו מאבק הירואי בבית-מלון אחד עם הפישפשים (הצבא האדום החרוכי) על מקומנו במיטה. ניצחנו. נרדמנו הרוגים מתלאות הדרך, אולם הפישפשים נקמו בנו על פלישה לא-קרואה זו, ואכלו בנו בכל פה.

במטוס אל-עג, שהחזיר אותנו למולדת הרוחיה, שוב נחלקנו לשתי משלחות, אם כי הופענו כמעט תמיד כמשלחת אחת. אבל סדר צריך להיות. כמה מחברי המשלחת הי- חלוצית סיפרו לי כי החלוקה נעשתה על מנת שבמכס לא יחשבו את כולם לקומור- ניסטים. משום מה נידמה היה לו כי אצל הקומוניסטים נובים מכס יותר גבוה. לכן דרשו החלוצים שהם יצאו מן המטוס אחר- ניס — ובנפרד.